

MOODLE - THE IMPORTANCE AND EFFECTIVENESS OF DISTANCE EDUCATION PROGRAM IN HIGHER EDUCATION

Lutfulla Nurmaxmatov

Teacher of the Pedagogical Institute of Karshi State University

ANNOTATION

Moodle is one of the most popular e-learning platforms today. It has been translated into more than 100 languages and is used by the world's largest universities. Therefore, research was conducted in the field of research on the practical significance and effectiveness of the system. The article discusses these processes in detail.

Keywords: Moodle, students, program, internet, process, efficiency, training course, computer.

КИРИШ

Хабарингиз бор коронавирус пандемиясида айниқса олий таълимда масофадан туриб ўқитишга катта эҳтиёж туғилди. Шу қаторда ахборот технологиялар компьютер дастурларини пухта ўзлаштириш, талабага ўз вақтида масофадан туриб сифатли таълим бериш –профессор-ўқитувчиларимиз олдида турган вазифа бўлди. Бунда албатта, ахборот технологиялари мутахассислари саъй-ҳаракати билан тез орада MOODLE дастури ишлаб чиқилиб таълим масканларига узатилди. Тезкорликда амалга оширилган ишлар самара берди албатта. Бироқ MOODLE дастурини эгаллашнинг мураккаблиги инобатга олинганда вазият ҳам мураккаб бўлди. Мақола мавзусини танлашда ҳам шу жиҳатларга эътибор қаратар эканмиз, дастурнинг амалий аҳамияти, қўлланиши ва самарадорлиги хусусида сўз юритдик.

АДАБИЁТЛАР ТАХЛИЛИ ВА МЕТОДОЛОГИЯСИ

Табиийки, савол туғилади, MOODLE дастури қандай дастур? Дастурдан тизимда қандай фойдаланилади?

ДАРҲАҚИҚАТ, MOODLE

-модулли йуналтирилган динамик таълим муҳити деган маънони англатади. У бепул электрон таълим тизими бўлиб, очиқ веб-дастур кўринишида ўқитувчи талабалар ёки ходимларни ривожлантириш учун ихтисослашган платформани яратиш учун мўлжалланган.

Moodle электрон таълим тизими орқали бутун дунёдаги ўқувчиларни масофадан туриб ўқитиш имкони туғилади. Бунда плагинлар платформада муҳим рол ўйнайди - бу дизайнни ўзгартиришга ва тизимнинг функционаллигини кенгайтиришга ёрдам берадиган модуллардир.

Плагинлар Moodle ҳамжамияти аъзолари томонидан ишлаб чиқилган ва аксарият ҳолларда улардан фойдаланиш бепул. Ҳозир 1500 дан ортиқ плагинлар мавжуд. Дарҳақиқат, Moodle бугунги кунда энг оммабоп электрон таълим платформадир. У 100 дан ортиқ тилларга таржима қилинган ва дунёдаги йирик университетлар томонидан

қўлланилади.

iSpring Learn платформаси барча Moodle вазифаларини қамраб олади ва бошқариш осонроқ

MOODLEDAN ҚАНДАЙ ФОЙДАЛАНИШ МУМКИН?

Дастур ҳақида тавсиямиз қуйдагича: Moodle серверга ўрнатилиши ёки булутда жойлаштирилиши лозим. Бунда ўқув платформасининг имкониятларини тезда синаб кўрилганда Moodle Cloud-нинг булутли версиясидан фойдаланиш тавсия этилади. Moodle Cloud узоқ ва барқарор ишлатиб бўлмайди. Хизматдан фақат имкониятлар синовидан утказиш ёки синов ишга тушириш учун фойдаланилади. Moodle тизими асосан сервер ечимидир. Moodle -ни ўрнатиш учун қуйидагилар керак:

- Ўрнатувчини расмий сайтдан юклаб олиш лозим. нг. Бу бепул. Windows ва Mac OS томонидан қўллаб-қувватланади;
- Пакетни очиб ва ишга тушириш керак Start Moodle.exe;
- Moodle администратор панелини <http://localhost/> ёки веб-сайтингиз манзили орқали браузерда очилади;
- Шаклни тўлдириб: платформа номи, парол ва шакл киритилади. Кейин тизим керакли текширувларни амалга оширади;
- Тизим ўрнатилишини кутиш лозим.
- Бунда тизимни созлашни бошлаш мумкин.

ХЎШ, ЭЛЕКТРОН ТАЪЛИМ ҚАНДАЙ БОШҚАРИЛАДИ?

Moodle мураккаб ўқув ташкилотига эга. Қулайлик учун биз ушбу бўлимни уч қисмга ажратамиз: курс яратиш, қўллаб-қувватлаш ва ташкил этиш.

Контент яратишда Moodle -да маърузалар, сўровномалар, топшириқлар ва тест синовларни яратишга имкон берувчи ўрнатилган муҳаррири мавжуд. Ушбу турдаги таркиб маъмур платформага юклаган матнлар, расмлар, видео ва аудио файллардан ҳосил бўлади.

Moodle муҳарририда яратилган тест синовлари саволлари қуйидагича кўринади:

Moodle-да асосий иш бу - маъруза. Маърузада талабага мавзу назарияси ўргатилади. Маъруза охирида талабани ўрганилган материални бирлаштириши учун тест синовларни белгилаш мумкин. Moodle-да маъруза тўлиқ ўқув дастури ҳисобланади. маъруза маъмурият кўринишида яратилади. Кейин курсга бориб, таҳрирлаш режимини ёқиб ва мавзуларни созлашни бошлаш керак. Мавзуларга элементларни қўшиш керак - курс учун таркиб шакллари ва ҳар бир элемент алоҳида тузилган. Тажрибасиз фойдаланувчи битта маъруза яратиш учун бир кун сарф қилинади. Бунда иш вақтини қисқартириш ва нарсаларни соддалаштириш учун муаллифлик воситасидан фойдаланилади. Шу билан бир соат ичида матн, видео, расм ва мусиқани электрон курсга тўпланadi. Масалан, iSpring Suite - бу тўлақонли дарслар: презентациялар, тест синовлари, интерактив симуляторлар ва скринкастларни яратишга имкон берувчи кенг қамровли тўпламдир.

КОНТЕНТНИ ҚЎЛЛАБ-ҚУВВАТЛАШ

Файлларни Moodle омборига қуйидаги форматларда юкланади:

Матн — doc, pdf, xls, csv

➤ Расмлар — jpeg, png, gif

➤ Видео — flv, f4v, f4p, mp4, m4v, m4a, 3gp, mo

➤ Аудио — mp3, aac, flac, m4a, oga, ogg, wav

Ушбу файллардан ички муҳаррирда яратилган вазифалар ҳосил бўлади. Учинчи томон конструкторида яратилган дарс одатда SCORM архиви сифатида юклаб олинади. Бу ўқув тизимида дарсни ёки веб-сайтда ўтишга тайёр шаклда нашр этишга имкон берадиган файлларни қадоқлаш стандарти имконияти бор.

МУЛОҲАЗА ВА ТАКЛИФЛАР

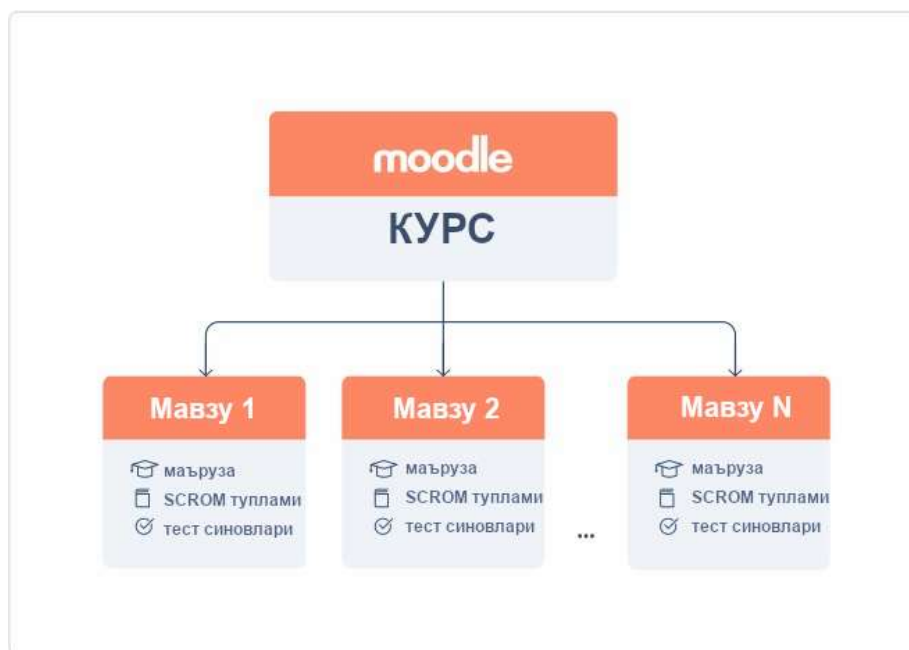
Дарвоқе, Moodle -даги таркиб курсларга бирлаштирилиб, улар платформада мавжуд бўлган контент бирликларининг ҳар қандай кетма-кетлигини ўз ичига олади. Бу савдо курси, лавозимга киритиш курси ёки ҳатто тўлиқ ўқув дастури бўлиши мумкин.

Moodle курси маъруза, тест синовлари ёки SCORM тўпламидан иборат таълим мазмунининг алоҳида бирликларидан иборат

Ҳар қандай курс тайёр таркиб билан тўлдирилган мавзулардан иборат: маърузалар, тест синовлари, SCORM курслари ва бошқалар. Мавзулар бўлиш босқичлари бўлиб хизмат қилади ва уларнинг ёрдами билан мослашувчан таълим йўлини яратилади. Масалан, талаба керакли миқдордаги балл тўплай олмаса, охириги мавзу пайдо бўлмайди.

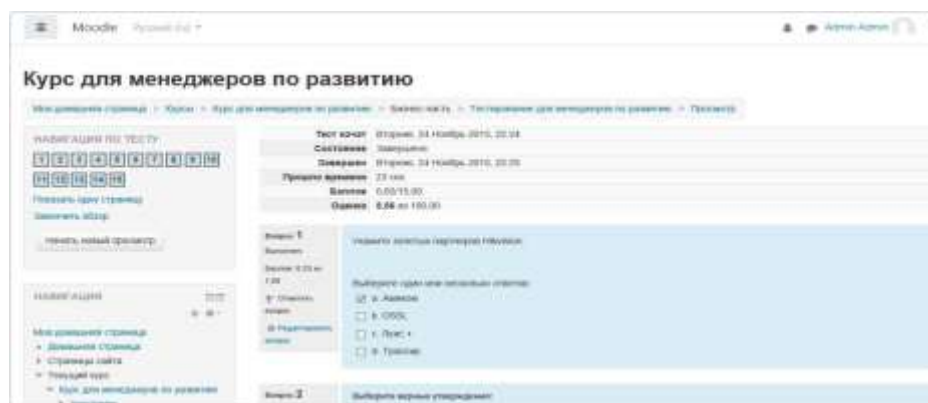
MOODLE-ДА ЎҚУВ КУРСИНИ ТАШКИЛ ЭТИШ

НАТИЖА

- Курслар мавзулардан иборат
- Мавзулар тайёр контент бирликларидан иборат: маъруза, тест синовлари, SCORM тўплами
- Таркиб ички муҳаррирда яратилади ёки платформага юкланади

MOODLE-ДА ТЕСТ СИНОВЛАРНИ ТАШКИЛ ЭТИШ

Тест синовларнинг мақсади - талабанинг маълум бир соҳадаги билимларини синаб кўриш. Moodle-да тест синовлари икки усулда ташкил этилиши мумкин.

1. Ўрнатилган муҳаррир. "Тест синовлари" элементи 15 турдаги саволлар билан оддий тестлар яратишга имкон беради. Масалан, бир нечта танлов, қисқа жавоб, иншо, мослик, судраб ташлаш. Moodle-да ўтказилган тест синовлари қуйидагича кўринади:

2. Учинчи томон тест синовларни қурувчиси. Тест синовларни учинчи томон муҳаррирлари ва рамкалари ёрдамида ҳам яратиш мумкин. Улар одатда кўпроқ хусусиятларга ва янада ажойиб дизайнга эга. Масалан, iSpring Suite-да ўтказилган тест синовлари қуйидагича кўринади:

ХОДИМЛАРНИ АТТЕСТАЦИЯСИ

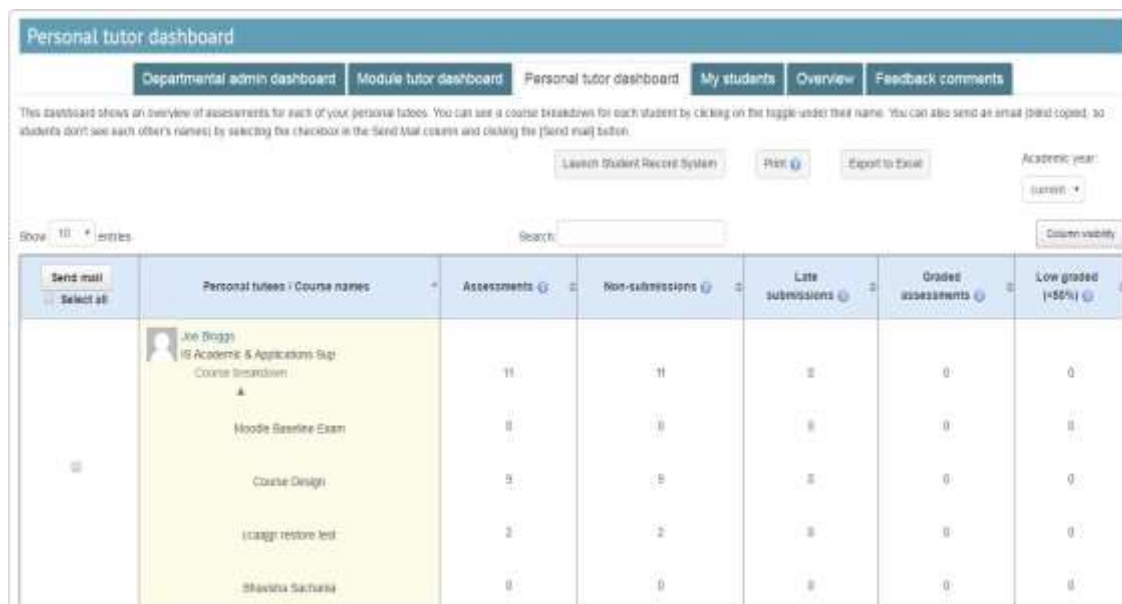
Аттестация мақсади - ходимнинг потенциал имкониятларини аниқлаш ва унинг ўз ишини бажаришга тайёрлигини баҳолаш. Moodle-да ходимларни баҳолашнинг иккита воситаси мавжуд.

ҲИСОБОТ БЕРИШ ВА ТАҲЛИЛ ҚИЛИШ ТИЗИМИ

Moodle платформадаги фаолият тўғрисида ҳисоботларни тайёрлашга имкон берадиган ўрнатилган таҳлил тизимида эга. Масалан, курс қарашлари, шарҳлар, кириш ва чиқиш. Сиз ҳисоботларни юклай олина олмайди: статистика фақат Moodle-да кўриб чиқилади.

MOODLE-ДАГИ СТАНДАРТ ҲИСОБОТЛАР

Асосий имкониятлар статистикани яратиш учун 38 плагинлари билан кенгайтирилган. Мана улардан баъзилари:

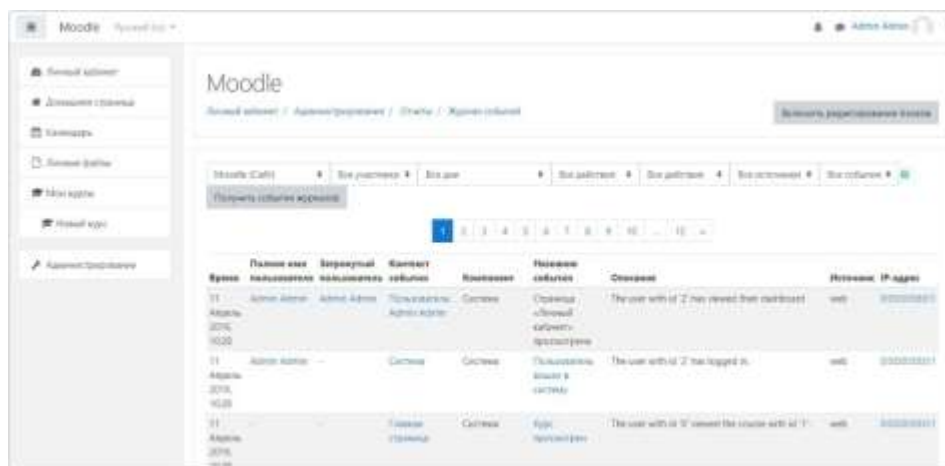

The screenshot shows the 'Personal tutor dashboard' in Moodle. It features a table with columns for 'Personal tutors / Course names', 'Assessments', 'Non-submissions', 'Late submissions', 'Graded assessments', and 'Low graded (>50%)'. The table lists data for 'Joe Briggs' and 'MS Academic & Applications Sup Course breakdown', including 'Moodle Baseline Exam', 'Course Design', 'iSpring restore test', and 'Shavina Sachana'.

Personal tutors / Course names	Assessments	Non-submissions	Late submissions	Graded assessments	Low graded (>50%)
Joe Briggs	11	11	2	0	0
MS Academic & Applications Sup Course breakdown					
Moodle Baseline Exam	0	0	0	0	0
Course Design	0	0	0	0	0
iSpring restore test	2	2	0	0	0
Shavina Sachana	0	0	0	0	0

• Му Feedback жадвал шаклида ривожланиш тўғрисида батафсил ҳисоботларни ишлаб чиқаради

- Overview Statistics ҳар хил турдаги ҳисоботларни график шаклида юклаб олади

- Device Analytics фойдаланувчилар Moodle-га кирадиган қурилмалар ҳақида маълумот беради
- Monitoring Learning Plans ўқув дастурларининг андозаларини тақдим этади ва улар бўйича статистик маълумотларни юклаш имконини беради
- Events Graphic Reports Moodle-даги воқеалар ҳақида ҳисоботларни график шаклида яратади

Шундай қилиб, плагинлардан фойдаланган ҳолда сиз махсус таҳлил тизимини созлашингиз мумкин.

МОБИЛ ТАЪЛИМ

Moodle Chrome и Safari мобил браузерларини қўллаб-қувватлайди. Уларнинг иккаласи ҳам курсларга қатнаши ва платформани бошқариши мумкин.

Moodle -да Moodle Mobile иловаси мавжуд. Бу вазифаларни бажариш, бошқа фойдаланувчилар билан мулоқот қилиш ва Wiki-да мақолалар яратишга имкон беради. Мобил версия шунингдек, офлайн режимда ижро этиш учун вазифаларни юклаб олиш имконини беради.

MOODLEНИНГ ҚУЙИДАГИ ХУСУСИЯТЛАРИ БОР

"Маъруза" элементи ёрдамида ўрнатилган муҳаррир орқали:

MOODLE ВИДЕО ДАРСЛИКЛАРИ

Moodle дастурчиларининг расмий YouTube канали. Бу эрда ўқув порталини ташкил этиш ва фойдаланувчилар билан ишлаш бўйича видео кўрсатмаларни, шунингдек, онлайн тренингда жаҳон экспертларининг маҳорат дарслари ёзувларини топиш мумкин. Барча материаллар
инглиз
тилида.

ХУЛОСАЛАР

Moodle - бу очик таълим тизими. У жозибали, чунки у бепул, ўнлаб хизматлар билан бирлаштирилган ва катта ривожланиш салоҳиятига эга. Шу билан бирга, дастлабки версия етарлича бўлмаган функционал билан ишлайди ва қўшимча модулларни қидириш, ўрнатиш ва созлаш керак, ва барчаси ҳам бепул эмас. Ва ушбу функцияларсиз платформани тўлиқ ўқитиш тизими деб аташ қийин. Шунинг учун Moodle фақат шартли равишда бепул: уни амалга ошириш учун мутахассислар ва вақт талаб этилади. Амалиёт шуни кўрсатадики, йирик компаниялар тайёр ечимларни ва тезкор амалга оширишни афзал кўришади. Moodle буни қила олмайди.

АДАБИЁТЛАР РЎЙХАТИ

1. Электрон университет. Масофавий таълим технологиялари. Олий таълим муассасалари учун / А. Парпиев, А. Марахимов, Р. Намдамов, У. Бегимкулов, М. Бекмурадов, Н. Тайлоков. ЎзМЭ давлат илмий нашриёти. — Т.: 2008, 196 б.
2. А. Х. Нишонов ва бошқалар. Таълима эркин ва очик кодли дастурий таъминотлар, Ахборот технологиялари ва телекоммуникация муаммолари, республика илмий-техник конференцияси, — Тошкент 2012 й. 121–123 б.
3. А. А. Абдукодиров, А. Х. Пардаев. Масофали уқитиш назарияси ва амалиёти. — Т.: Фан, 2009.
4. С. Яремчук. Система управления обучением Claroline. //Системный администратор, • 7 июль 2008 г. — С 82–85.
5. Quyidagi manbalardan foydalanildi:
 - <http://elearning.zn.uz>
 - <http://www.atutor.ca>
 - <http://www.olat.org>
 - <http://www.dokeos.com>
 - <http://www.efrontlearning.net>
 - <http://www.ilias.de>
 - <http://www.dlearn.org>
 - <http://lamsfoundation.org>
 - <http://www.sakaiproject.org>
 - <http://dc.uz>
 - <http://www.active.uz>